

СИЛАБУС навчальної дисципліни «Сучасна українська літературна мова»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	спеціальність В11 Філологія (за спеціалізаціями) спеціалізація В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)
Тип і назва освітньої програми	«Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	кількість кредитів ЄКТС – 4, загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 14 год, практичних занять – 26 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова(и) викладання	державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	факультет обліку та фінансів, кафедра германської і української філології
Контактні дані розробника(ів)	<i>викладач:</i> Дедухо Алла, к. філол. н., доцент, доцент кафедри германської і української філології <i>контакти:</i> ауд. 459 (навчальний корпус № 4) <i>e-mail:</i> dedukhno.alla@pdau.edu.ua <i>сторінка викладача:</i> https://www.pdau.edu.ua/people/dedukhno-alla-volodymyrivna

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Відсутні
Компетентності	<i>загальні:</i> ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями. ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності. <i>фахові:</i> ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ. ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні. ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань. ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання

Програмні результати навчання	норм літературної мови та культури мовлення. ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами (англійською та німецькою) усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації. ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію державної та іноземних мов (англійської та німецької), історію світової літератури і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності. ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності. ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють. ПРН 14. Використовувати державну та іноземні мови (англійську та німецьку) в усній та письмовій формі, різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
Під час вивчення дисципліни формуються навички чітко та аргументовано висловлювати свої думки в усній формі залежно від ситуації, використовуючи спеціалізовану термінологію та мовні засоби в професійних ситуаціях, навички міжкультурної комунікації, що включають знання соціальних та культурних контекстів спілкування, а також навички створення, редагування та вдосконалення різножанрових текстів відповідно до літературних норм.	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Поглибити знання із сучасної української літературної мови, її основних розділів: фонетики, фонології, орфоєпії, лексики, фразеології, словотвору, морфології, синтаксису; розвинути лінгвістичне мислення; ґрунтовно опанувати правописні норми, аналізуючи професійні питання, аргументуючи власні погляди; навчитися створювати письмові тексти різних жанрів (наукові статті, офіційні документи, листи, есе, доповіді), відповідно до вимог жанру та комунікативної мети.	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема 1. Сучасна українська літературна мова: поняття, норми, структура. Тема 2. Фонетична система сучасної української мови. Тема 3. Графіка і орфографія сучасної української мови. Тема 4. Лексика та фразеологія сучасної української мови. Тема 5. Морфологічна система сучасної української мови. Тема 6. Синтаксис сучасної української літературної мови. Тема 7. Актуальні тенденції розвитку сучасної української літературної мови.	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ	
словесні методи (лекція, пояснення), наочні методи (ілюстрування, демонстрування), практичні методи (вправи), методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу, метод використання життєвого досвіду), методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності (роз'яснення мети навчальної дисципліни, висування вимог до вивчення дисципліни, заохочення і покарання, оперативний контроль, вказування на недоліки, зауваження), інтерактивні методи (дискусії, проектування професійних ситуацій, метод мозкового штурму, рольові ігри, командні ігри), мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій), методи письмового контролю (тести, навчальні завдання), методи самоконтролю (самоаналіз, самооцінювання).	

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Наведені в Додатку до силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо термінів виконання та перескладання

Усі завдання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлений термін. У разі відсутності здобувача вищої освіти на практичних заняттях без поважної причини (відсутнє документальне підтвердження) надається право одержати бали за передбачені робочою програмою форми поточного контролю, але із загальної суми за кожен вид завдань вираховується 1 бал.

- щодо академічної доброчесності

Списування під час виконання тестових завдань, практичних завдань та завдань екзаменаційної роботи заборонені. Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>

- щодо відвідування занять

Відвідування лекційних і практичних занять є обов'язковим, запізнення – лише з поважних причин.

- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті. Зокрема визнання та перезарахування результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті на різноманітних навчальних платформах (Prometheus, Coursera тощо) дозволяються для освітнього компонента, який здобувачі вищої освіти починають опановувати з другого семестру (1 курсу), та проводяться до початку семестру, у якому згідно з навчальним планом і робочим навчальним планом відповідної освітньо-професійної програми передбачено його вивчення. Визнання та перезарахування результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті за частиною освітнього компонента може здійснюватися до початку або впродовж семестру, у якому опановується освітній компонент, проте не пізніше, ніж за місяць до встановленої дати семестрового контролю. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhenyaproneformalnuosvitu2025.pdf>

- щодо оскарження результатів оцінювання

Оскарження результатів оцінювання здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhenyaproocinyuvannyazdobuvachiv2025.pdf>

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Бабій І. М., Лісняк Н. І. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір : навчальний посібник. Вид. 3-є. Київ : Навчальна книга – Богдан, 2022. 104 с.
2. Бодик О. П., Рудакова Т. М. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 416 с.
3. Вербич С. Граматика української мови в таблицях за оновленим правописом. Київ : Арій, 2022. 128 с.
4. Сучасна українська літературна мова. Фонетика, орфоєпія, графіка, орфографія : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Ф-т філол. та журн., Каф. укр. мови та метод. її навч. ; уклад. Зоя Іванівна Комарова. Умань : Візаві, 2023. 202 с.

Допоміжні

1. Дедухо А. В. Когнітивно-прагматичний аналіз українських мовленнєвих актів у цифровій комунікації. *Вісник науки та освіти* (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»): журнал. 2025. № 6(36) 2025. С. 250–259 <http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/26024>
2. Дедухо А. В. Лінгвофункціональний аспект мовленнєвих актів привітань. Лінгвістичні дослідження: зб. наук. пр. Харк. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди / гол. ред. Н. В. Піддубна. Харків, 2024. Вип. 60 (до 100-річчя від дня народження заслуженого діяча науки і техніки України, доктора філологічних наук, професора Сергія Івановича Дорошенка). С. 316–324. DOI: <https://doi.org/10.34142/23127546.2024.60.2>
3. Дедухо А.В., Люлька В.М., Савенкова О.О. Інноваційні методи викладання лінгвістичних дисциплін у системі вищої освіти. *Перспективи та інновації науки*. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»: журнал. 2025. № 5(51). С. 539–555 <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/24007>
4. Дедухо А. В. Прокляття як мовленнєвий акт. Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Полтава, 18–19 травня 2021. С. 703–707.
5. Дедухо А. В. Функціонування безсполучникових конструкцій з недиференційованим синтаксичним зв'язком в українській мові. *Людина в мовному просторі: історична спадщина, проблеми, перспективи розвитку*: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 24-25 квітня 2025 р.) [Електронний ресурс] / упоряд.: Б. А. Салюк, І. В. Школа. Запоріжжя: БДПУ, 2025. С. 8–10.
6. Дедухо Алла, Шаравара Тамара. Дискурсивні особливості мовленнєвого акту побажання. *Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика* : зб. матеріалів IV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 22 березня 2023 р.). Полтава : ПДАУ, 2023. С. 25–27.
7. Дедухо Алла, Шаравара Тамара. Лінгвофункціональний аспект висловлювань-побажань. *Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика* : зб. матеріалів V Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 21 березня 2024 р.). Полтава : ПДАУ, 2024. С. 25–28.
8. Дедухо Алла, Шаравара Тамара. Функціонально-семантичний аспект мовленнєвих актів закладу. *Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика* : зб. матеріалів III Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 25 травня 2022 р.). Полтава : ПДАУ, 2022. С. 34–37.
9. Лаврінець О., Симонова К., Ярошевич І. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 524 с.
10. Малюга Н. М., Колоїз Ж. В. Сучасна українська літературна мова: Словосполучення. Речення. Текст. Пунктуація : навч. посіб. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2020. 175 с.
11. Сизоненко Н. М., Дедухо А. В., Мокляк О. І. Стратегія самопрезентації і тактика її реалізації (на матеріалі інтерв'ю з уповноваженим із захисту державної мови). *Вісник науки та освіти* (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»): журнал. 2025. № 6(36) 2025. С. 594–609 <http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/26051/26024>

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри германської і української філології протокол від 01 вересня 2025 року № 1.

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми /Форми семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	Опитування	Виконання практичних завдань на заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Виконання тестових завдань	Підготовка наукового	
Тема 1. Сучасна українська літературна мова: поняття, норми, структура	2	10	10	8	5	12
Тема 2. Фонетична система сучасної української мови	2	10				12
Тема 3. Графіка і орфографія сучасної української мови	2	10				12
Тема 4. Лексика та фразеологія сучасної української мови	2	10				17
Тема 5. Морфологічна система сучасної української мови	2	10				12
Тема 6. Синтаксис сучасної української літературної мови	2	10				12
Тема 7. Актуальні тенденції розвитку сучасної української літературної мови	-	5				23
Разом	12	65	10	8	5	100

Шкала та критерії оцінювання опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	правильно схарактеризовано ключові поняття теми
1	надано частково правильну відповідь
0	надано неправильну відповідь або відповіді не надано.

Шкала та критерії оцінювання виконання практичних завдань

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Практичне завдання виконано правильно; студент виявляє глибокі знання, досконало обґрунтовує свої думки, вміло застосовує знання на практиці, наводить самостійно складені приклади, повністю розуміє матеріал, відповідає без порушення норм літературної мови.
4	Практичне завдання виконано правильно; студент виявляє достатній рівень знань, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить приклади, допускає поодинокі помилки в послідовності викладу матеріалу, відповідає без порушення норм літературної мови.
3	Практичне завдання виконано частково, студент демонструє невеликий обсяг знань, не завжди вдало добирає слова непослідовно

	обґрунтовує свої думки, допускає помилки у формулюванні правил, відповідає з незначними порушеннями мовних норм.
2	Практичне завдання виконано частково; студент демонструє обмежений обсяг знань, не завжди вдало добирає слова непослідовно обґрунтовує свої думки, допускає помилки у формулюванні правил, відповідає з порушеннями мовних норм
1	Практичне завдання виконано фрагментарно; студент демонструє недостатній рівень знань, непослідовно обґрунтовує свої думки, плутається у формулюванні правил, відповідає з порушеннями мовних норм.
0	Практичне завдання не виконано або виконано неправильно; студент не демонструє знання, не обґрунтовує свої думки, плутається у формулюванні правил, відповідає зі значним порушеннями мовних норм.

Шкала та критерії оцінювання виконання наукового повідомлення

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Матеріал наукового повідомлення підготовлено на належному науковому рівні; студент вправно володіє мовознавчою термінологією, виявляє глибокі знання, досконало обґрунтовує свої думки, вміло застосовує знання на практиці, наводить самостійно складені приклади, повністю розуміє матеріал, відповідає без порушення норм літературної мови.
4	Матеріал наукового повідомлення підготовлено на середньому науковому рівні; студент знає мовознавчу термінологію, виявляє знання, обґрунтовує свої думки, наводить приклади, розуміє матеріал, відповідає без порушення норм літературної мови.
3	Матеріал наукового повідомлення підготовлено на посередньому науковому рівні; студент орієнтується в мовознавчій термінології, виявляє знання, посередньо обґрунтовує свої думки, не наводить приклади, відповідає з незначними порушеннями мовних норм.
2	Матеріал наукового повідомлення підготовлено на посередньому науковому рівні. Студент демонструє обмежений обсяг знань, не завжди вдало добирає слова, непослідовно обґрунтовує свої думки, допускає помилки у формулюванні правил, відповідає з порушеннями мовних норм
1	Наукове повідомлення виконано фрагментарно; студент демонструє недостатній рівень знань, непослідовно обґрунтовує свої думки, плутається у формулюванні правил, відповідає з порушеннями мовних норм.
0	Матеріал наукового повідомлення не підготовлено або виконано неправильно; студент не демонструє знання, не обґрунтовує свої думки, плутається у формулюванні правил, відповідає зі значним порушеннями мовних норм.

Шкала та критерії оцінювання виконання тестових завдань

Тип / опис завдання	Кількість балів	Критерії оцінювання
Закрите завдання із простим множинним вибором (одновибіркове). Загалом – 8 завдань Завдання складається з основи та	1	вказано правильну відповідь

трьох – чотирьох варіантів відповідей, з яких лише один правильний. Завдання вважається виконаним, якщо здобувач вищої освіти вибрав і позначив відповідь у такий спосіб: 1. В	0	вказано неправильну відповідь або відповіді на завдання не надано
---	---	---

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Шкала оцінювання
10	Завдання виконані правильно й у повному обсязі, зміст глибоко розкрито, наведено переконливі приклади та аргументацію. Дотримано мовних норм, робота відзначається логічністю, оригінальністю та високою мовною культурою.
9	Завдання виконані практично повністю, матеріал розкрито правильно, але є поодинокі неточності або незначні змістові прогалини. Мовне оформлення загалом правильне, можливі поодинокі стилістичні або граматичні огріхи, які не впливають на розуміння.
8	Завдання виконані переважно правильно, але є кілька змістових неточностей або спрощене пояснення. Приклади наведено частково. Мовне оформлення здебільшого правильне, проте можливі 2–3 несуттєві помилки.
7	Завдання виконані не повністю, окремі частини теми розкриті поверхнево. Наявні змістові неточності, недостатньо прикладів. Допущено до 4-х мовних помилок, потрібне уточнення формулювань
6	Завдання виконано лише частково, відсутні важливі елементи змісту або допущено кілька логічних пропусків. Є 4–5 мовних помилок, структура відповіді порушена.
5	Виконано менше половини завдання, спостерігаються суттєві змістові помилки, відсутні або дуже обмежені приклади. Допущено до 6-х мовних помилок, мовне оформлення потребує серйозного редагування
4	Виконано фрагментарно менше половини завдання, основні положення не розкрито, спостерігається порушення логіки та значна кількість змістових помилок. Допущено понад 6 мовних помилок
3	Завдання виконано фрагментарно, більшість основних положень не розкрито, спостерігається порушення логіки та значна кількість змістових помилок. Допущено понад 6 мовних помилок
2	Завдання майже не виконано, студент плутається у мовознавчих поняттях, не пояснює матеріал, наявні порушення мовних норм
1	Завдання практично не виконано або виконано неправильно, відсутні обґрунтування, наявні грубі порушення мовних норм
0	Завдання не виконано, відсутній змістовий компонент, наявні грубі порушення мовних норм